Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Natura 2000-beheerplan Grensmaas

Communicatieplan

Natura 2000-ontwerpbeheerplan Grensmaas

Communicatieplan 2025-2031

Colofon

Uitgegeven door	Rijkswaterstaat Zuid-Nederland
Datum	14 februari 2025
Versie	1
Status	Definitief

Inhoud

1	**Inleiding**	**5**
2	**De Grensmaas**	**6**
2.1	Beschrijving van het gebied	6
2.2	Doelstellingen	6
2.3	Maatregelen	6
2.4	Meerjarig integraal habitatonderzoek	6
2.5	Monitoring	6
3	**Doel**	**7**
3.1	Doelstellingen	7
3.2	Doelgroepen	7
4	**Strategie**	**9**
4.1	Uitgangspunten	9
4.2	Kernboodschap	9
5	**Organisatie**	**11**
6	**Middelen**	**12**

1 Inleiding

Over dit Uitvoeringsplan Communicatie
Dit Uitvoeringsplan Communicatie heeft betrekking op het Natura 2000-gebied Grensmaas, waar Rijkswaterstaat het voortouw heeft bij de totstandkoming van het Natura 2000-beheerplan. In dit plan wordt de uitvoeringsstrategie beschreven met betrekking tot te voeren communicatie gedurende de planperiode 2023-2029.

De Grensmaas is één van de meest dynamische, natuurlijke riviertrajecten in Nederland. Om hier diersoorten en hun leefgebieden te beschermen, is dit gebied door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) op basis van de Europese Habitatrichtlijn aangewezen als Natura 2000-gebied.
Als grootste beheerder van de Grensmaas heeft Rijkswaterstaat (RWS) als voortouwnemer de taak om deze bescherming vorm te geven. Daarvoor is door Rijkswaterstaat een beheerplan opgesteld, waarin de doelen verder uitgewerkt zijn en maatregelen beschreven om de doelen te realiseren.

De looptijd van het Natura 2000-beheerplan bedraagt zes jaar. In die periode worden de ontwikkelingen in het gebied en de resultaten van de maatregelen gevolgd. Tegen het einde van de looptijd van het beheerplan volgt op basis van de monitoring een integrale evaluatie die informatie moet geven voor het volgende beheerplan. Onder voorwaarde dat dit goed wordt onderbouwd, kan de geldigheid van het beheerplan eenmalig ongewijzigd worden verlengd met maximaal zes jaar.

Voor het tot stand komen van het beheerplan is samengewerkt met de provincie Limburg en het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN). Ook is de inhoud van het beheerplan afgestemd met stakeholders zoals Sportvisserij Nederland en terreinbeherende organisaties (Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten).

Bij het Natura 2000-beheerplan is ook een communicatiestrategie ontwikkeld voor de komende beheerplanperiode (2025-2031). Tijdens de uitvoeringsfase werkt Rijkswaterstaat als voortouwnemer samen met de bevoegde gezagen en andere betrokkenen de strategie en middelen verder uit en past deze aan de op dat moment actuele situatie aan.

Communicatie strategie
De afgelopen jaren zijn tijdens het opstellen van het beheerplan diverse communicatiemiddelen gebruikt met het doel gebruikers te informeren en te betrekken. Zo zijn bijeenkomsten gehouden met belanghebbenden en is informatie via verschillende webpagina's gedeeld. Deze communicatiestrategie bouwt voort op deze middelen, met meer aandacht voor gerichte communicatie naar de specifieke gebruikers.

In dit uitvoeringsplan voor de communicatie zijn de communicatiedoelstellingen, de doelgroepen, de kernboodschap, de communicatiestrategie en de in te zetten middelen uitgewerkt. Het uitvoeringsplan communicatie kan op elk moment tijdens de beheerplanperiode worden geactualiseerd. Het beheerplan zelf is voor een periode van 6 jaar vastgesteld en wordt tussentijds niet herzien. Dit plan beschrijft een strategie om de verschillende doelgroepen te informeren en uitleg te geven over de uitvoeringsmaatregelen die beschreven staan in het beheerplan. Communicatie kan bijdragen aan de bekendheid van, draagvlak voor en acceptatie van de maatregelen uit het beheerplan onder gebruikers.

2 De Grensmaas

In dit hoofdstuk is een korte beschrijving opgenomen van het gebied en het bijzondere karakter, de doelstellingen en de verschillende maatregelen om die te kunnen realiseren.

2.1 *Beschrijving van het gebied*

De Grensmaas is het vrij afstromende, grotendeels onbevaarbare deel van de Maas tussen Maastricht en Stevensweert en de enige grindrivier die Nederland rijk is. De grens tussen België (Vlaanderen) en Nederland volgt het diepste punt in de rivier. Het Natura 2000-gebied bestaat uit het zomerbed aan Nederlandse kant; de Vlaamse kant is géén Natura 2000-gebied. In dit grotendeels onbedijkte deel van de Maas zorgen de sterk wisselende afvoeren voor een aantrekkelijk, telkens veranderend rivierlandschap, met een grote rijkdom aan leefmilieus en soorten die horen bij stromend water en grind. De dynamiek in water en bodem is noodzakelijk voor het voortbestaan van deze ecosystemen.

2.2 *Doelstellingen*

In de Grensmaas is de doelstelling het behoud van areaal en kwaliteit en deels uitbreiding en kwaliteitsverbetering van de riviergebonden habitattypen ‘H3260B - Beken en rivieren met waterplanten’, ‘H3270 - Slikkige oevers’, ‘H91E0A en H91E0C– Vochtige alluviale bossen’ en ‘H6430A en H6430C - Ruigten en zomen’. Daarnaast zijn er een viertal habitatsoorten aangewezen: Voor de vissoorten zalm (H1099), rivierdonderpad (H1163) en rivierprik (H1099) geldt dat behoud of verbetering van omvang en kwaliteit van het leefgebied moet leiden tot behoud of uitbreiding van de populaties. Tenslotte heeft zich al een gezonde beverpopulatie (H1337) in het gebied gevestigd, het doel voor deze laatste habitatsoort is het behoud van omvang en kwaliteit van leefgebied.

2.3 *Maatregelen*

In het beheerplan zijn lokale maatregelen opgenomen ter verbetering van de habitat zoals het plaatsen van (extra) rivierhout. Daarnaast zijn er maatregelen geformuleerd om de hydrologische en morfologische verbetering van het leefgebied te bewerkstelligen, zoals het suppleren van grind. Meer informatie over de maatregelen is te vinden in het Uitvoeringsplan behorende bij het beheerplan Grensmaas.

2.4 *Meerjarig integraal habitatonderzoek*

Mede door grootschalige ingrepen in het systeem van de afgelopen decennia ontbreekt gedegen inzicht in het (ecologisch) functioneren van de Grensmaas. Om deze kennisleemten in te vullen is in het beheerplan de uitvoering van een uitgebreid meerjarig integraal habitatonderzoek opgenomen. In dit programma is zowel verdiepend (academisch) onderzoek, maar ook aanvullende gerichte monitoring opgenomen.

2.5 *Monitoring*

De vier beschermde diersoorten en de vier habitattypen met een instandhoudingsdoelstelling worden gemonitord. Deze monitoringgegevens zijn nodig om te kunnen evalueren of en in welke mate de maatregelen bijdragen aan het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen in de aanwijzingsbesluiten. De monitoring voor het beheerplan staat beschreven in het Monitoringplan.

3 Doel

Het doel van de communicatie is om een bijdrage te leveren aan een soepele en efficiënte uitvoering van het beheerplan, zodat de instandhoudings- en verbeterdoelstellingen worden gerealiseerd.

3.1 *Doelstellingen*

Informeren
Door het delen van informatie over de ontwikkelingen in en rond het Natura 2000-gebied Grensmaas met een breed publiek van gebruikers en geïnteresseerden krijgt een brede groep belanghebbenden een beter beeld van de natuur die beschermd dient te worden en de manier waarop deze bescherming wordt uitgevoerd. Het weten waarom en waarvoor maatregelen genomen worden zal bijdragen aan een bredere maatschappelijke betrokkenheid. Specifieke zaken om over te informeren zijn:

- de redenen achter de voorgestelde maatregelen, waarom deze maatregelen opgenomen zijn in het beheerplan en wat ze betekenen voor de beschermde natuurdoelen;
- de praktische uitvoering op het gebied van plannen en uitvoeren van inrichtingsmaatregelen, moni- toring en beheer;
- relevante ontwikkelingen en procedures met betrekking tot het tot stand komen van het beheerplan en de uitvoering ervan, waaronder evaluaties, resultaten en een volgend beheerplan..

Draagvlak vergroten
Het creëren en vasthouden van draagvlak voor het Natura 2000-gebied Grensmaas is cruciaal. Draagvlak is een voorwaarde voor samenwerking met gebruikers, belanghebbenden en bestuurders van het gebied met betrekking tot de maatregelen en toezicht en handhaving. Dit is nodig voor een effectieve bescherming van de natuurwaarden.

Bewustwording
Het is van belang om mensen bewust te maken van het feit dat dit gebied een natuurgebied is, en dat er gezamenlijk gewerkt moet worden om de natuurwaarden te kunnen behouden of verbeteren.

Betrokkenheid
Betrokkenheid van bevoegde gezagen, beheerders en andere in het gebied actieve partijen is belangrijk om bij de uitvoering van het beheerplan de gewenste resultaten te bereiken, namelijk het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen. Door alle genoemde partijen te informeren over de inhoud van het beheerplan en wat er nodig is voor de uitvoering kunnen waar nodig concrete afspraken worden gemaakt. De verschillende rollen worden zo duidelijk en op deze basis kan ieder zijn verantwoordelijkheid op een effectieve manier invullen.

3.2 *Doelgroepen*

We richten ons in dit communicatieplan in hoofdzaak op drie doelgroepen:

Gebruikers
Onder deze doelgroep vallen die personen en organisaties die op enigerlei wijze gebruik maken van het gebied: voor recreatie, bedrijfsmatig of anderszins. Alhoewel er momenteel geen significant effect op de natuurwaarden is vastgesteld, kan dit in de toekomst veranderen. Om dan te bereiken dat deze gebruikers bereid zijn bij hun activiteiten rekening te houden met de natuurwaarden en zodoende bij te dragen aan het beschermen van de natuur, is het belangrijk dat zoveel mogelijk gebruikers de maatregelen kennen (informeren), dat ze zich realiseren wat het beheerplan voor hun eigen doen en laten betekent (bewust- wording) en dat er draagvlak komt voor de maatregelen.

Intermediairs
Gebruikers van een gebied kunnen we direct informeren over maatregelen, maar soms zijn deze groepen moeilijker te bereiken. Om de boodschap zo breed als mogelijk te verspreiden, hebben we andere partijen nodig: de intermediairs. Denk hierbij aan andere overheden of natuurorganisaties. Deze organisaties zijn betrokken bij het beheerplan. Dit kan zijn ofwel bij de totstandkoming en uitvoering van het beheerplan, ofwel omdat deze organisaties delen van het gebied beheren of op een andere manier betrokken zijn bij de natuur in het gebied, bijvoorbeeld als vergunningverleners of belangengroepen. Zij staan in contact met dezelfde doelgroepen en kunnen ook de maatregelen en gedragsregels overbrengen.

Deze organisaties hebben medewerkers die betrokken zijn bij communicatie en voorlichting, educatie, monitoring, toezicht en handhaving. Doel is deze partijen te motiveren, faciliteren en ondersteunen om de boodschap van Natura 2000 uit te dragen en vorm te geven en de dialoog met hun achterban aan te gaan (ambassadeursrol). Hierbij kunnen de intermediairs gebruik maken van hun eigen informatiekanalen (nieuwsbrieven, vakbladen, websites etc.) om berichten over Natura 2000 te verspreiden onder hun achterban.

Intermediairs zijn onder andere de (Rijks)overheid (zie ‘organisatie van de communicatie’), natuurverenigingen, de Vlaams Nederlandse Bilaterale Maas commissie, Regionaal Landschap Kempen en Maasland en andere belangenorganisaties (zoals bijvoorbeeld Sportvisserij Limburg en dorpsraden) Deze laatsten hebben in het kader van de uitvoering van de grootschalige ingrepen in het de Grensmaas de afgelopen decennia een belangrijke rol als intermediair gehad.

Media
Een aparte doelgroep om nog te vermelden is de (landelijke en regionale) pers. De pers is verder uitgewerkt in de communicatiemiddelen, onder het punt ‘media’.

De media bereiken met name de algemene belanghebbenden of geïnteresseerden. Hiervoor is de algemene informatie over Natura 2000 van belang zoals die bijvoorbeeld beschikbaar wordt gemaakt via de websites van de betrokken instanties en belangenorganisaties en via regionale en landelijke pers. Indien van toepassing kan meer specifieke informatie worden gedeeld, bijvoorbeeld met specifieke media zoals het Visblad

4 Strategie

Voor de uitvoering van de communicatie over het beheerplan is een aantal strategische uitgangspunten geformuleerd, die hieronder staan beschreven. Deze uitgangspunten zijn ondersteunend aan het doel van de communicatie zoals beschreven in hoofdstuk 3 en zijn bedoeld om efficiënt gebruik te kunnen maken van de beschikbare middelen die in hoofdstuk 6 zijn beschreven.

In de strategie wordt gebruik gemaakt van de unieke kenmerken van de Grensmaas. Het is daarom van belang dat die kenmerken in de uitvoering van de communicatie zichtbaar worden gemaakt, door gebruik te maken van beelden en relevante informatie over het gebied. Ook wordt aandacht geschonken aan het relatiebeheer.

4.1 *Uitgangspunten*

De overheid komt met één boodschap
Communicatie geschiedt vanuit een gezamenlijk afzenderschap van de bevoegde gezagen. Rijkswaterstaat (als voortouwnemer van het beheerplan) treedt daarbij niet in de verantwoordelijkheden van anderen. Er zal afstemming plaatsvinden met andere bevoegde gezagen.

Integrale communicatie over natuur
Communicatie over het Natura 2000-gebied Grensmaas kan in sommige gevallen gecombineerd worden met communicatie over Kader Richtlijn Water en Programmatische Aanpak Grote Wateren - Rivieren en andere Natura 2000-gebieden: huidige gebieden waar provincie Limburg voortouwnemer is. En het toekomstige Natura 2000-gebied Maas bij Eijsden. Hiervoor wordt de samenwerking gezocht met verschillende departementen binnen de Rijksoverheid.

Gebruik maken van bestaande kanalen
Voor verschillende gebruikers gelden verschillende voorwaarden, afhankelijk van hun activiteiten. Daarom wordt ingezet op informatie op maat die via de verschillende gebruikers en door belangengroepen kan worden gedeeld met de achterban via hun eigen kanalen. Hiervoor verstrekt Rijkswaterstaat breed deelbare informatie waar iedere doelgroep zelf de relevante informatie uit kan benutten.

Goed contact met en afstemming via eerdergenoemde intermediairs is dus belangrijk. Ook aanhaken bij bestaande of op te zetten communicatiecampagnes biedt mogelijk kansen. De strategie is om daar te zijn waar de doelgroep is en de aandacht te trekken door informatie die voor hen relevant is. Daarom wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande communicatiemiddelen en –activiteiten.

4.2 *Kernboodschap*

De kernboodschap is een beknopte weergave van wat Rijkswaterstaat de doelgroepen wil vertellen. Voor de Grensmaas is een kernboodschap opgesteld die gebruikt kan worden voor en door de verschillende doelgroepen. Voor algemene informatie over Natura 2000 kan gebruik worden gemaakt van de kern- boodschap die voor alle gebieden geldt waarvoor Rijkswaterstaat voortouwnemer is.

Natura 2000-gebied Grensmaas:
Een unieke dynamische grindrivier met unieke natuur

De Grensmaas is het vrij afstromende, grotendeels onbevaarbare deel van de Maas tussen Maastricht en Stevensweert en de enige grindrivier die Nederland rijk is. De grens tussen België (Vlaanderen) en Nederland volgt het diepste punt in de rivier. Het Natura 2000-gebied bestaat uit het zomerbed aan Nederlandse kant;

de Vlaamse kant is géén Natura 2000-gebied. In dit grotendeels onbedijkte deel van de Maas zorgen de sterk wisselende afvoeren voor een aantrekkelijk, telkens veranderend rivierlandschap, met een grote rijkdom aan leefmilieus en soorten die horen bij stromend water en grind. De dynamiek in water en bodem is noodzakelijk voor het voortbestaan van deze ecosystemen. Klimaatverandering en traditioneel rivierbeheer hebben een negatieve invloed op die dynamiek.

Dit maakt het van noodzakelijk belang om maatregelen te treffen en randvoorwaarden op te stellen die de kwaliteit van natuur in dit gebied in stand houden, verbeteren of beschermen. Rijkswaterstaat is voortouwnemer in het opstellen van beheerplannen die deze maatregelen en randvoorwaarden bevatten. Met alle direct betrokkenen, zoals beheerders, gebruikers, omwonenden, gemeenten, natuurorganisaties, waterschappen en buurlanden, behalen we de juiste balans tussen natuur en menselijke activiteiten. Samen beschermen en beheren we zo de ontwikkeling van de biodiversiteit in dit Natura 2000-gebied.

Natura 2000

Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. In het kader van het Europese biodiversiteitsbeleid zijn afspraken gemaakt om bepaalde habitattypen en plant- en diersoorten in dit gebied te beschermen en achteruitgang te voorkomen. Daarom zijn er in Nederland ruim 160 Natura 2000-gebieden aangewezen door de minister van LNV en IenW op basis van de Europese Habitatrichtlijn. Daarvan liggen 50 gebieden in de rijkswateren, met een totaaloppervlakte van bijna 17.500 km^2. Dit is circa 85% van de oppervlakte van alle Natura 2000-gebieden bij elkaar en dit maakt Rijkswaterstaat een van de grootste natuurbeheerders van Nederland.

Samen beschermen en beheren we de ontwikkeling van de biodiversiteit.

Het doel van Natura 2000 is het tegengaan van de achteruitgang van biodiversiteit in Europa. Om dat doel te behalen wordt voor de Natura 2000-gebieden een beheerplan opgesteld. Rijkswaterstaat is voortouwnemer om voor 24 Natura 2000-gebieden een beheerplan op te stellen. Bij het realiseren van de natuurdoelen binnen een Natura 2000-gebied wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de belangen van direct betrokkenen. Daarom stelt Rijkswaterstaat de beheerplannen op samen met deze betrokkenen, zoals beheerders, gebruikers, omwonenden, gemeenten, natuurorganisaties, buurlanden en waterschappen. Zo wordt de juiste balans tussen natuur en menselijke activiteiten behaald.

5 Organisatie

Betrokken partijen
Als voortouwnemer van het beheerplan voert Rijkswaterstaat de regie betreffende de communicatie over de Natura 2000-beheerplannen. Vanuit die rol deelt Rijkswaterstaat de informatie en communicatiemiddelen die voor de uitvoering van het beheerplan relevant zijn en faciliteert waar mogelijk, zonder daarbij de verantwoordelijkheden over te nemen van die andere partijen.
Andere relevante partijen zijn de Provincie Limburg en Natuurmonumenten.

Rollen
Rijkswaterstaat is als voortouwnemer voor het opstellen van het beheerplan de opdrachtgever voor de ontwikkeling van communicatiemiddelen en voor het uitvoeren van communicatieactiviteiten.

6 Middelen

In dit hoofdstuk staan de communicatiemiddelen centraal die ingezet kunnen worden voor de uitvoering van de communicatie over het gebied.

Huidige website
Een up-to-date stand van zaken van de Natura 2000-beheerplannen waar Rijkswaterstaat voortouwnemer van is, zijn te vinden op www.rwsnatura2000.nl.

Vakmedia
Om informatie aangaande uitvoering van het beheerplan op maat te kunnen aanbieden (zie hoofdstuk 3) worden artikelen aangeboden aan vakbladen en andere media die zich richten op de verschillende gebruikers- en belangengroepen, waaronder sportvisserij en natuurorganisaties. Dit draagt bij aan het informeren, onder een breder publiek, over de uitvoering van het beheerplan en überhaupt de noodzaak van bescherming van het gebied.

Pers
Bij mijlpalen tijdens de uitvoering van het beheerplan kan contact worden gezocht met media. Gedacht kan worden aan programma's die natuurreportages maken, of interviews met (lokale) radiostations. De media bereikt met name de algemene belanghebbenden of geïnteresseerden. Hiervoor is de algemene informatie over Natura 2000 van belang zoals die bijvoorbeeld beschikbaar wordt gemaakt via de websites van alle betrokken instanties en belangenorganisaties en via regionale en landelijke pers.

Social media
Het is vanuit communicatieoogpunt wenselijk om te weten wat er in de reguliere en sociale media wordt gezegd over Natura 2000 in algemene zin en/of specifiek over het gebied Grensmaas. Daarvoor kan een media-analyse worden uitgevoerd waarmee bijvoorbeeld ook kritische geluiden kunnen worden opgevangen waarna navenante acties mogelijk zijn.

Rijkswaterstaat reageert op berichten in de media door bijvoorbeeld een voorstel te doen om een interview te geven of door een bericht of foto op de corporate sociale mediakanalen van Rijkswaterstaat (Facebookpagina en Instagram) te plaatsen. Rijkswaterstaat Zuid-Nederland heeft een eigen twitter account dat hiervoor ook kan worden ingezet.

Ook veel intermediairs hebben sociale mediakanalen beschikbaar. Hiervan kan ook gebruik worden gemaakt voor berichtgeving over het Natura 2000-gebied. Zo kunnen nieuwsberichten snel onder een grote doelgroep worden verspreid.

Beelden
Beeldmateriaal is belangrijk in de uitleg over het werk. We maken hiervoor gebruik van eigen beeldmateriaal of van beelden, afkomstig van anderen zoals partners (en met bronvermelding). Deze foto's kunnen gebruikt worden om een verhaal te vertellen over de beschermde natuur en beoogde maatregelen in het gebied.

Contact met belanghebbenden
Tijdens de uitvoering van het beheerplan zal vooral middels nieuwsberichten (via media, de eigen sites, sites van partners) worden gecommuniceerd. De belanghebbende organisaties zijn betrokken via vormen van overleg en worden bij evaluaties en andere processen betrokken via hun vertegenwoordigers.

Halverwege de looptijd van het beheerplan zal een evaluatie van de uitvoering van het beheerplan worden gestart. Hiervoor zal een bijeenkomst worden georganiseerd. Tegen het einde van de beheerplanperiode van 2023-2029 zal het proces voor het opstellen van een nieuw beheerplan worden gestart. Ook hierbij wordt weer de samenwerking met de belanghebbenden gezocht middels een bijeenkomst.

Dit document is een uitgave van:
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Postbus 20901 | 2500 EX Den Haag

14 februari 2025